

Тоҷикистони тозаистиклол аз рӯзҳои нахустини касб намудани мустақилият тахти роҳбарии Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, баҳри таъмини амнияти халқу давлат ва хифзи ормонҳои чандинасраи мардум, яъне Истиклолият ба ташкилу тақмили кудрати дифоии мамлакат диққати махсус равона карда, бидуни ҳеч як заминаи моддиву техникаӣ дар ҷои ҳолӣ ва аз сифри Артиши миллии ҳудро таъсис дод. Хамин тариқ, 18-уми декабри соли 1992 бо Қарори Раёсати Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Кувваҳои Мусаллах ташкил карда шуд. Ва 23-юми феврари соли 1993 дар майдони «Дӯстӣ»-и пойтахт нахустин паради ҷузъу томиҳои гарнизони Душанбе доир гардид, ки он рӯз расман санаи таъсисёбии Кувваҳои Мусаллах эълон карда шуд.

Кувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон замоне ташкил карда шуд, ки муноқишаҳои сиёсӣ дар минтақаҳои гуногуни кишвар идома доштанд. Новобаста аз вазъи сиёсии давр дар огози фаъолияти Артиши миллӣ, ҳамчун масоили муҳиму саривактӣ аз ҷониби раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ташкили заминаҳои моддиву маишӣ, бунёди қисму воҳидҳои низомии таъиноташон гуногун, пуррагардонии сафҳои ҷузъу томи Артиш бо ҷавонони соҳибамалакаву дорои маълумоти олии касбӣ, азнавсози сохтори ташкиливу штатӣ ва амсоли ин диққати махсус равона карда мешуд. Ин аст, ки аввалин қисми ҳарбӣ дар заминаи fronti халқӣ ташкил карда шуда, дар он рӯзҳо нахустин навъи Кувваҳои Мусаллах-Кувваҳои ҳарбӣ-ҳавоӣ ва сипас, Қўшунҳои ҳушқигард низ таъсис ёфтанд. Хамин тавр, бо амали намудани ҳадафҳо дар самтҳои муҳталиф дар як муддати кӯтоҳ Вазорати мудофия ҳамчун як нерӯи кудратманду тавоноӣ Артиш гардид. Аз ин рӯ, вобаста ба заминаҳои бунёдӣ ва таъсиси Кувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳаминро бояд зикр кард, ки ин ҳама дар ҳоле сурат мегирифт, ки вазъият ҳамоно дар мамлакат ноором боқӣ мемонд. Зеро, ба сиёсати сулҳҷӯёнаи Роҳбарияти давлат на ҳама гуруҳҳои сиёсӣ розӣ буданд.

Дар он солҳои вазнину ҳассос ҳамроҳгардонӣ, идоракунии фаъолияти яқҷояи сохторҳои ҳарбӣ ва ташкили амалиёти дастаҷамъӣ зарурияти дар Артиши миллӣ таъсиси ситоди муштараки низомӣ, яъне Сарситодро пеш овард. Вобаста ба ин, 26-уми августи соли 1994 аз ҷониби Шӯрои Вазирони Ҷумҳурии Тоҷикистон масъалаи сохтори Вазорати мудофия бори дигар дида баромада шуда, бо назардошти шароити кунунӣ Сарситоди Кувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шуд. Огози фаъолияти ин ниҳод, ки ба рӯзҳои таърихии қабули Конститутсия, тасдиқи рамзҳои давлатӣ, талошҳои Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон баҳри поягузори ва ба даст овардани сулҳи тоҷикон рост омада буд, ҷиҳати иҷрои вазифаҳои пешбинишуда, омодагӣ мегирифт. Маҳз, бо бардошти амик ва андӯшти таҷриба аз он рӯзҳо, Ситоди генералии Кувваҳои мусаллах ба як сохтори мукаммали идоракунандаи фаъолияти ҳарбӣ ва амалиётҳои ҷангӣ табдил ёфтааст.

Хайати рохбарикунандаи Ситоди генералии Кувваҳои Мусаллахи Ҷумҳурии Тоҷикистонро сардори Ситоди генералӣ-муовини якуми вазири мудофия, муовинони ӯ ва сардорони бархе аз раёсатҳои тобеи Ситоди генералӣ ташкил медиҳанд, ки фаъолияти ин ниҳод дар доираи Конститутсия, қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқии амалкунандаи ҷумҳурӣ дар соҳаи низомӣ, фармону дастурҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муқаррарот оид ба Ситоди генералии Кувваҳои Мусаллах ба роҳ монда шудааст. То солҳои 2016 масъулияти идора намудани Сарситод ва Ситоди генералиро полковник Валерий Уянаев, генерал майор Николаи Шербатов, генерал майор Содик Бобочонов, Зуфар Файзиев, Рамил Нодиров ва Зариф Шарифзода бар ӯҳда доштанд. Дар ҳоли ҳозир ин вазифаи пурмасъулу калидии Артиши миллиро, генерал майор Эмомалӣ Собирзода бар ӯҳда дошта, дар ҳимояи марзу бум ва ба ҷо овардани рисолати касбии ҳуд қадамҳои устувор мегузоранд.

Ин сохтори пурнуфузи ҳарбиро раёсату шӯъбаҳои махсус ва воҳидҳои низомии марбути он ташкил дода, давраи аз Сарситод ба Ситоди генералӣ таъдбири ном қардан дар сохтори ташкиливу штатӣ ва шакли идоракунӣ қўшунҳои он низ тағйироту таҳаввулоти ҷадид ба амал омад, ки ҷиҳати пешбурди хизмати ҳарбӣ дар самтҳои мухталиф таъсири муҳим гузошт. Аз ин рӯ, даҳсолаи 2-юми фаъолияти Артиши миллиро, давраи ислохоти низомӣ дар мамлақати тозаистиклоли мо ном бурдан мумкин аст. Зеро дар баробари таъсису азнавсозии қисми воҳидҳои низомӣ, инчунин дар Кувваҳои Мусаллахи мамлақат соли 2003-юм аз ҳисоби десантчиён, тирандозони қуҳӣ ва дигар ҷузъу томҳои таъиноти махсус, Қўшунҳои зудамал ташкил қарда шуд. Илова бар ин, соли 2005-ум бо назардошти ҳадафу вазифаҳои ягонаи Кувваҳои ҳарбӣ-ҳавоӣ ва мудофияи зиддиҳавоӣ муттаҳид гардонида шуданд. Ва албатта, пешбурду назорати доимии ин гуна омодагиҳо ва ширкати ҳамаи навъҳои қўшуну сохторҳои мухталифи ҳарбӣ дар амалиётҳои масъулини Ситоди генералии Кувваҳои Мусаллах бар ӯҳдадоранд, ки ба истилоҳ онҳо Сарлашқарони Артиш дар замони ҳуд мебошанд.

Соли раван аз таъсисёбии Ситоди генералии Кувваҳои Мусаллахи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки он соли 2007 дар заминаи Сарситод ташкил ёфтааст 10 сол пур гардид. Хайати шахсии Вазорати мудофия бо рӯҳияи баланди хизматӣ аз солқарди ин санаи муҳим таҷлил менамоянд. Дар воқеъ, ин ҷашнвора аз 10-соли рушду нумӯъ, тақвияти ҳамкорихои самарбахш дар самти таҳкиму тақвияти иқтисодии мудофиявии мамлақат, ба қор ҷалб гардидани мутахассисони қасбӣ, васеъ гардидани доираи қорӣ бо роҳи ислохоти қадриву тағйироти штатӣ ва амалӣ гардидани ҳадафҳои монанд ба ин дарак медиҳад, ки он қарои хизматчиёни ҳарбии Артиши миллии кишвар боиси пешрафти қор ва ноил гардидан ба натиҷаҳои назаррас дар ин самт гардидааст. Вобаста ба ин муҳимият, истиқбол ва самимона ҷашн гирифтани 10-солагии Ситоди генералии Кувваҳои Мусаллах қарои хайати шахсии Вазорати мудофия ва дар маҷмӯъ Кувваҳои Мусаллах моҳии ифтиҳор асту сарфарозӣ.

Тибки нақша-чорабиниҳои Ситоди генералии Кувваҳои Мусаллах чузъу томҳои Вазорати мудофия ва дигар сохторҳои низомии кишвар сатҳи тайёрии касбӣ ва омодагии ҷангии ҳайати шахсии худро бо роҳи таҷрибаомӯзӣ аз ҳамдигар, дар машқҳои муштаракӣ ҳарбии дохил ва хориҷ доимо тавият мебахшад. Дар ин раванд масъулини Ситоди генералии Кувваҳои Мусаллах вазифаи роҳандозӣ намудани фаъолити бехатарии коллективӣ, танзим ва назорати амалиётҳои яқҷояи ҳарбию барӯҳда доранд. Бо натиҷагирӣ аз фаъолияти Ситоди генералии Кувваҳои Мусаллах ва дар маҷмӯъ Вазорати мудофияи мамлакат дар ин самт зикр кардан ба маврид аст, ки давоми 5 соли охир, яъне аз соли 2012 то соли 2016 ҷандин машқҳои муштаракӣ амалиётӣ-тактикий Кӯшунҳои гарнизонҳои Хатлон, Хоруг, Сугд ва ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ бо ҷалби хизматчиёни ҳарбии чузъу томҳои минтақаҳои зикргардида, кувваҳои эҳтиётӣ дар қайди комиссариатҳои ҳарбӣ буда, бо тирпарронии ҷангӣ аз навъҳои силоҳу муҳимот, техникаҳои вазнини ҳарбӣ ва авиатсияҳои ҷангӣ гузаронида шудааст. Боиси каноатмандист, ки дар заминаи донишҳои баланди касбӣ ва таҷрибаи кофӣ, имрӯз бо назардошти вазъи ҳарбӣ-сиёсӣ ва шароити кунунии Кувваҳои Мусаллах, зимни баргузори ҷунин машқҳои таълимиву таҷрибавӣ пайвасти унсурҳои мухталифи зиддитеррористӣ зам карда мешаванд, ки албатта он бо нерӯи ҳайати афсарону сарбозони иштирокчиҳои тамринҳо ва бо истифода аз кувваву воситаҳои ҳозиразамони ҷангӣ амалӣ мегардад.

Ҳамчунин, дар самти сиёсати хориҷӣ ва анҷоми корҳои муштарак дар доираи ҷанде аз Созмони байналмиллалӣ бояд қайд кард, ки дар асоси Нақшаи чорабиниҳои муштаракӣ ғаврӣ ҳамасола бо ҷалби кувва ва воситаҳои Созмони Аҳдномаи Амнияти Дастаҷамъӣ, машқҳои муштаракӣ фармондеҳӣ-ситодӣ ва ҷамъомадҳои амалиётӣ бо контингентҳои ҳарбии Кувваҳои дастаҷамъии воқуниши ғаврӣ таҳти унвони «ҳамкорӣ», тамринҳои муштаракӣ Марз, Бародарии шикастнопазир ва ба ин монанд гузаронида мешаванд, ки саҳми Кувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон бисёр ҳам назаррас мебошад.

Соли 2015 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бори нахуст машқҳои муштарак оид ба санҷиши ногаҳонии чузъу томҳои воқуниши ғаврии Созмони Аҳдномаи Амнияти Дастаҷамъӣ ва соли 2016 бошад машқҳои муштарак бо кувва ва воситаҳои разведкаи давлатҳо-аъзони ин созмон доир шуд, ки ташкилу баргузори он аз ҷониби коршиносони сатҳи байналмиллалӣ сазовори баҳои баланд гардид.

Умуман, қайд кардан зарур аст, ки ин гуна машқҳои муштаракӣ низомӣ давоми 5-соли охир дар доираи ҳамкорӣҳои ҳарбии Кувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон узви Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил 4 маротиба, Созмони Ҳамкорӣи Шанхай 5 маротиба, Атлантикаи Шимолӣ 14 маротиба ва як машқҳои муштаракӣ дучонибаи Кувваҳои Мусаллаҳи Федератсияи Россия ва Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар яке дар тамринҳои худуди ин

кишварҳо доир гардидааст.

Дар воқеъ, баланд бардоштани тайёрии ҷангӣ, омодагии амлиётии навъҳои кӯшуни Артиши миллӣ, ҷузъу томҳои пиёдабандӣ, кувваҳои зудамалу таъиноташон махсус, техникаҳои вазнин, авиатсияҳои ҷангӣ ва пеш аз ҳама маҳорати касбии хизматчиёни ҷарбӣ дар самтҳои марбут ба фаъолияти Ситоди генералӣ ҳамчун ҳадафҳои саривақтӣ таҳти таваҷҷӯҳи ҳамешагии Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон қарор дошта, дар ин замина ҷиҳати пурзур намудани амнияти халқу иқтисодии мудофиявии мамлакат қорҳои мушаххас амалӣ қарда мешаванд.

Масъалаҳои вобаста ба пуррагардони ҷузъу томҳои Кувваҳои Мусаллах ва сохторҳои қудратии мамлакат бо ташкили нақша-қорабиниҳо аз тарафи зерсохторҳои Ситоди генералӣ амалӣ қарда мешаванд. Дар ин замина дар баробари даъвату гусели шаҳрвандон ба хизмати ҷарбӣ, инчунин бо мақсади бозомӯзӣ, тақмили маҳорати ҷангӣ ва дар ҳолати зарурӣ саривақт ҷалб қардани кувваҳои эҳтиётӣ, ташкилу баргузорию машғулиятҳои омодагии сафарбарӣ ва ҷамъомадҳои гуногуни таълимӣ аз самтҳои муҳими фаъолияти масъулини Ситоди генералӣ ба ҳисоб меравад. Ин аст, ки танҳо дар соли 2016 беш 100 ҳазор нафар шаҳрвандони дар эҳтиёт қарор дошта, техникаҳои хоҷагии халқ, наздики 1000 адад техникаҳои зиреҳпӯши ҷарбӣ артиллерӣ, авиатсияҳои ҷангӣ ва дигар лавозимоти зарурӣ, ки ба ҷамъомади мудофияи ҳудудӣ, машғулиятҳои омодагии сафарбарӣ ва машқҳои муқаммалӣ низомӣ заруранд, ҷалб қарда шудаанд.

Дар ин замина, фаъолият ва саҳми Разведкаи ҷарбии Кувваҳои Мусаллах низ назаррас мебошад. Зеро ҳеч як амалиёти ҷангиро бидуни таҷриба дар пешбурди фаъолияти фаврӣ, кашшофӣ пешниҳоди маълумоти дақиқ, пурраҳои сафҳои ҷузъу томҳо бо кувваҳои зарурӣ, таъминоти хизмати муҳандисӣ сапёрӣ, риояи талаботи беҳатарӣ, системаи идоракунии алоқа, танку туп, пешгирӣ аз захролудшавӣ, қорқарди ҳуҷҷатҳо, ҳифзи иттилооту махфияти онҳо, ҳамлу нақли молу амвол, қувваи зинда ва рӯҳияи баланди хизмати хайати шахсӣ пеш бурдан ғайримқон аст.

Умуман, нақши Ситоди генералии Кувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар тамоми самтҳои хизмати пурмасъули ҷарбӣ самарбахш буда, ин ниҳоди қалидии Артиш зимни доир намудани ҳама гуна амалиёт дар ҳамоҳангӣ бо дигар сохторҳои ҷарбӣ, аз ҷумла ҷузъу томҳои Вазорати мудофия, Кӯшунҳои сарҳадии Қумитаи давлатии амнияти миллӣ, Ғарбияи милӣ, Қушунҳои дохилии Вазорати қорҳои дохилӣ, Қумитаи ҳолатҳои фавқулода ва мудофияи граждании назди Ҳуқумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Бригадаи қосбоникунандаи Сарраёсати иҷроӣ қазои қинояти Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон вазифаҳои бисёр ҳам зарурӣ ва ҳаётан муҳимро иҷро менамояд. Аз ин рӯ, бо

Боварии комил метавон гуфт, ки ҳайати шахсии сохторҳои низомии мамлакат, барои муҳофизати ҳар як вачаб ҳоки муқаддаси ин сарзамин, арзишҳои милливу давлатӣ, музаффариятҳои даврони соҳибистиклолӣ, ки он ҳама таҳти роҳнамоии Пешвои миллат, Сарфармондеҳи Олии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон генерали артиш. Эмомалӣ Раҳмон ва мардуми шарафманди Тоҷикистон ба даст омадааст, бо савганди садокатманди ба халқу Ватан ва сарвари гамхори худ чун гавҳараки ҷашм онро нигоҳбонӣ менамоянд.